

Aiud, 18 septembrie '61: Pleca la Domnul Pr. Ilarion Felea, unul dintre mărturisitorii propuși spre canonizare

Duhovnic și profesor de teologie, slujitor al altarului implicat în viața socială a vremii și curajos apărător al Ortodoxiei în timpul regimului comunist, Părintele Ilarion Felea pleca la cele veșnice, în închisoarea de la Aiud, la data de 18 septembrie 1961, după aproape trei ani de temniță din cei douăzeci la care fusese condamnat.

Părintele Ilarion Felea s-a născut la 21 martie 1903 în numeroasa familie a preotului Ioan Felea din localitatea hunedoreană Valea Bradului. După școala primară din satul natal, tânărul Felea a urmat Gimnaziul din Brad, Liceul „Andrei Șaguna” din Brașov, respectiv Liceul „Moise Nicoară” din Arad, unde a obținut bacalaureatul.

În 1922 s-a înscris la Academia Teologică din Sibiu, pe care a absolvit-o în 1926. A

continuat să se perfecționeze, urmând Facultatea de Litere și Filosofie din Cluj și Facultatea de Teologie din București, unde a obținut licența (1932), apoi doctoratul (1939). În 1927 a fost suplinitor la Liceul „Avram Iancu” din Brad, iar la 26 iulie 1927, în capela Reședinței mitropolitane din Sibiu, a primit darul preoției prin mâinile Mitropolitului Nicolae Bălan al Ardealului.

A ajuns preot în satul natal, unde a slujit vreme de trei ani. În datad de 31 august 1930 a fost ales preot pentru Parohia Arad-Șega, unde, timp de nouă ani, a construit o biserică și o comunitate de creștini. În 1937 devine suplinitor la Catedra de Dogmatică a Academiei Teologice din Cluj. Un an mai târziu, este chemat de Episcopul Andrei Magieru ca profesor titular de dogmatică, apologetică și mistică la Academia Teologică din Arad. Pentru o perioadă a predat morală și omiletică.

Apreciat de chiriarul arădean pentru capacitatea misionară, pastorală și învățătoarească, la 1 iunie 1939, preotul Felea este transferat la Parohia Arad-Centru, Catedrala eparhială. Alături de misiunea pastorală și învățătoarească, preotul Felea este însărcinat de către chiriarh cu misiunea publicistică, în calitate de director al foii eparhiale „Biserica și Școala”. Se dovedește un slujitor dedicat, după cum arată în jurnalul său, atunci când relatează despre slujba de Înviere din anul 1944 (16 aprilie):

„S-a dat alarma. De teama bombardamentelor anglo-americane, poporul a părăsit catedrala în proporție de patru cincimi, împreună cu corul. A rămas clerul de altar, îngenunchat în rugăciune – moment neuitat de rugăciune. După o mică pauză, Liturghia a continuat până la capăt, deși alarma a ținut de la ora 11:00 la 12:30. [...] Au fost Paști unice, cu alarmă în nopțile și înainte și după Înviere”.

Deși nu și-a dorit să se angreneze în vârtoarea scenei politice a României, părintele Felea a intrat în organizația legionară, în urma presiunilor celor care dețineau puterea politică în toamna anului 1940, explică istoricul Adrian Nicoale Petcu.

El a acceptat să intre în legiune, după cum avea să spună într-o declarație din 1949, „la stăruința unor prieteni și mai ales cu intenția de a se folosi de prestigiul meu spre a opri greșelile pe care le făceau atunci legionarii”. De altfel, fiind prea ocupat cu slujirea la catedrală și misiunea didactică de la academie, părintele Felea nici nu a activat, după cum spunea:

„Nu am depus nici o activitate legionară. Speram să-mi spun cuvântul în privința intrărilor și jafurilor de prin case, dar n-am avut nici un prilej, nici cui să-i vorbesc”.

De asemenea, nu a participat la rebeliune, considerat de el „actul care m-a despărțit total și definitiv de mișcarea legionară; violențele și omorurile pe care le-au făcut legionarii, pe care un preot nu le poate aproba, m-au dezgustat de toată acțiunea”.

Prima arestare, la Caracal

Cu toate acestea, este cercetat de către organele antonesciene și permanent suspectat de o posibilă activitate legionară. „Din motive de siguranță de stat”, în noaptea de 7 spre 8 martie 1945 este arestat de Siguranța din Arad. Desigur că gestul îl viza inclusiv pe Episcopul Andrei Magieru.

La 30 martie, părintele Felea este internat în lagărul de la Caracal. El trimite un memoriu către Ministerul Afacerilor Interne, prin care arată că nu a fost legionar, desigur în sensul activismului. La 15 august 1945 este eliberat, dar filat permanent de Siguranță. Este văzut ca un potențial dușman al regimului. Cu toate acestea, Episcopul Andrei îl apreciază în continuare, când îl reîncadrează ca slujitor la catedrală sau când îl numește rector al Academiei Teologice (1 iulie 1947-1948).

Deseori, părintele Felea este denunțat la Siguranță pentru predici interpretate ca rostiri împotriva regimului. De pildă, la 7 septembrie 1947, cu prilejul sfințirii troiței de la Șepreuş, spusele părintelui Felea sunt interpretate exagerat: „S-a manifestat, prin cuvântarea sa, contra actualului regim, îndemnând populația la solidarizare în

jurul Bisericii, arătând că în toate timpurile grele, ca și azi, Biserica a fost și este aceea care nu s-a abătut nici un moment de la tradiția sa”.

În anul următor, 1948, el luptă alături de Episcopul Andrei pentru păstrarea foii eparhiale „Biserica și Școala” și a Academiei teologice. Reușește doar înființarea Centrului de Îndrumări Misionare, a cărei conducere o primește de la Episcopul Andrei. Totodată, îl susține pe chiriarh în efortul de inițiere a unui proces de catehizare în fiecare parohie din Eparhia Aradului. Pentru acestea, părintele Felea devine un indezirabil al regimului comunist.

Încarcerat a doua oară

Văzut ca lider al preoții arădene, în toamna anului 1948 i se propune să pună bazele unei organizații preoțești, care să-i ajute pe cei din închisori și care să lupte împotriva regimului, afiliată mișcării lui Gligor Cantemir, fost legionar.

Documentele Securității oferă indicii că astfel de propuneri făcute preoților, și nu numai, în anul 1948, de multe ori își aveau originea în provocările Siguranței, prin agenții săi. Părintele Felea răspunde:

„Cine se mai ocupă cu Mișcarea legionară este un nebun și un măgar, deoarece se dă orbește și prostește în mâinile Siguranței Statului și, fără să-i fie cuiva de folos, pierde totul”.

Acest contact avea să-i fie fatal. În noaptea de 5 spre 6 ianuarie 1949, părintele Felea a fost arestat. În anchetă a negat orice legătură cu vreo organizație anticomunistă și legionară. Prin Sentința nr. 1650 din 24 octombrie 1949 a Tribunalului Militar Timișoara a fost condamnat la 1 an închisoare corecțională, pentru „omisiune de denunț”.

Episcopul Andrei intervine la Patriarhul Justinian, pentru eliberarea lui. La rândul său, Patriarhul Justinian intervine la ministrul afacerilor interne. Ministrul Teohar Georghescu va răspunde ministrului cultelor: „Nu poate fi pus în libertate sub nici un motiv, fiind legionar activist”. La 7 ianuarie 1950, părintele Felea este eliberat de la Aiud.

Revine la Arad, unde Episcopul Andrei îl reîncadrează ca slujitor la catedrală, deși nu avea recunoașterea Ministerului Cultelor.

Se ferește de orice discuție cu caracter politic, dar ajunge din nou la Aiud. Părintele Felea slujește, mărturisește, cuminecă și catehizează permanent. Este urmărit de Securitate, dar apreciat de informatori: „Se bucură de autoritate deosebită în fața preoțimii, ca o figură de preot necompromis. [...] Se ferește de

orice discuție cu caracter politic”.

La 25 septembrie 1958 este arestat din nou. Este implicat într-un scenariu al Securității cu caracter ideologic, legionar, ca parte a unei zise conspirații împotriva regimului.

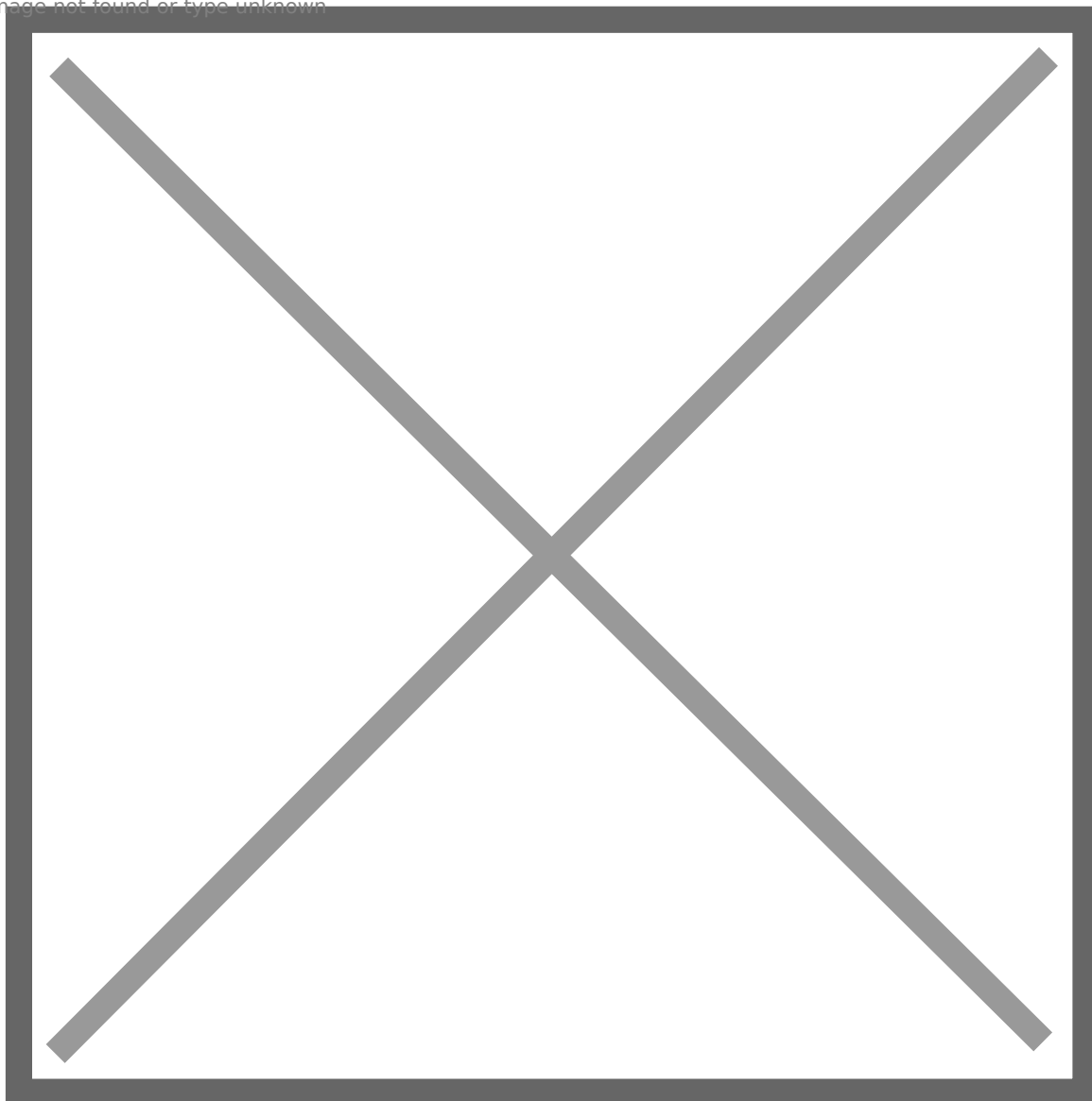
Prin Sentința nr. 347 din 14 martie 1959 a Tribunalului Militar Cluj este condamnat la 20 de ani de temniță grea, pentru „activitate intensă contra clasei muncitoare”, și la alți 20 de ani pentru „uneltire contra ordinii sociale”. După anchetele de la Ministerul Afacerilor Interne, este transferat la Gherla, apoi la Aiud (februarie 1960).

Refuză să participe la reeducare. La 18 septembrie 1961 trece la cele veșnice din temnița Aiudului.

Propus spre canonizare

Preotul martir Ilarion Felea este unul dintre mărturisitorii propuși spre canonizare în anul 2025, când Biserica Ortodoxă Română împlinește 140 de ani de autocefalie și 100 de ani de la obținerea statutului de patriarhie.

Image not found or type unknown

Propunerea vine de la Sinodul Mitropoliei Banatului, care a analizat deja, în luna iunie, textele liturgice și proiectele de icoane.

Foto reprezentativă: ©Ziarul Lumina / Fototeca Ortodoxiei Românești

basilica.ro